

2009. március 11., szerda

A romák szociális helyzete és munkaerő-piaci hozzáférésük javítása az EU-ban

P6_TA(2009)0117

Az Európai Parlament 2009. március 11-i állásfoglalása a romák szociális helyzetéről és munkaerő-piaci hozzáférésük javításáról az EU-ban (2008/2137(INI))

(2010/C 87 E/12)

Az Európai Parlament,

- tekintettel az EK-Szerződés 3., 6., 7., 29. és 149. cikkére, és különösen arra a követelményre, amely valamennyi uniós állampolgár számára egyenlő esélyek biztosítására kötelezi a tagállamokat,
- tekintettel az EK-Szerződés 13. cikkére, amely lehetővé teszi a Közösség számára, hogy megfelelő lépéseket tegyen a faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetés ellen,
- tekintettel az Európai Unióban élő romák helyzetéről szóló 2005. április 28-i állásfoglalására ⁽¹⁾, az Európai Unióban élő roma nők helyzetéről szóló 2006. június 1-i állásfoglalására ⁽²⁾, a romákkal kapcsolatos európai stratégiáról szóló 2008. január 31-i állásfoglalására ⁽³⁾, valamint a romák etnikai alapon történő olaszországi összeírásáról szóló 2008. július 10-i állásfoglalására ⁽⁴⁾,
- tekintettel az EU-ban a társadalmi integráció előmozdításáról és a gyermekszegénységet is ideértve a szegénység elleni küzdelemről szóló 2008. október 9-i állásfoglalására ⁽⁵⁾,
- tekintettel a személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelvre ⁽⁶⁾, és a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvre ⁽⁷⁾,
- tekintettel a Bizottság „Megújított szociális menetrend: Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában” című 2008. július 2-i közleményére (COM(2008)0412) (a Bizottság megújított szociális menetrendről szóló közleménye),
- tekintettel a Bizottságnak a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló 2008. július 2-i javaslatára (COM(2008)0426),
- tekintettel a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai évről (2010) szóló európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló javaslatról szóló 2008. június 17-i állásfoglalására ⁽⁸⁾,
- tekintettel a mindenki számára biztosítandó tisztességes munka ösztönzéséről szóló 2007. május 23-i állásfoglalására ⁽⁹⁾,
- tekintettel az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló, 1995. február 1-i keretegyezményére és az Európa Tanács emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló 1950. november 4-i egyezményére,

⁽¹⁾ HL C 45. E, 2006.2.23., 129. o.

⁽²⁾ HL C 298. E, 2006.12.8., 283. o.

⁽³⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0035.

⁽⁴⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0361.

⁽⁵⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0467.

⁽⁶⁾ HL L 180., 2000.7.19., 22. o.

⁽⁷⁾ HL L 303., 2000.12.2., 16. o.

⁽⁸⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0286.

⁽⁹⁾ HL C 102. E, 2008.4.24., 321. o.

2009. március 11., szerda

- tekintettel a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni 1984. december 10-i ENSZ egyezményre,
 - tekintettel az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek (EBESZ) az EBESZ területen élő romák és szintik helyzetének javítását célzó, 2003. november 27-én elfogadott cselekvési tervére,
 - tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének „A rasszizmusról és az idegengyűlöletről a tagállamokban” című 2007. évi jelentésére,
 - tekintettel a roma integráció évtizedéről szóló 2005. február 2-i nyilatkozatra és a Roma Oktatási Alap 2005. május 12-i megalapítására,
 - tekintettel a Bizottság által közzétett „A romák helyzetéről a kibővített Európai Unióban – 2005” című tanulmányra,
 - tekintettel az etnikai kisebbségek szociális integrációjával és a munkaerő-piacon való teljes részvételükkel foglalkozó magas szintű szakértői tanácsadó csoport jelentésére: „Etnikai kisebbségek a munkaerő-piacon – Sürgős felhívás a jobb társadalmi befogadásért” címmel (2007. április),
 - tekintettel az Európa Tanács emberi jogi biztosa által 2006-ban közzétett végleges jelentésre a romák, szintik, utazók emberi jogi helyzetéről Európában,
 - tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság „A kisebbségek integrációja – romák” című, véleményére ⁽¹⁾ (EGSZB-vélemény),
 - tekintettel eljárási szabályzata 45. cikkére,
 - tekintettel a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság jelentésére és a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság véleményére (A6-0038/2009),
- A. mivel az Európai Unió közelmúltbeli bővítései után a társadalmi integráció szükségessége új kihívásokat teremtett, amelyekkel új demográfiai és gazdasági körülmények között kell foglalkozni, és mivel e kihívásokkal az összes tagállamban foglalkozni kell, de a közép- és kelet-európai tagállamok jobban érintettek az elmúlt húsz évben bekövetkezett szerkezeti, gazdasági és társadalmi átalakulásuk miatt; ezért megjegyzi, hogy a kiszolgáltatott társadalmi csoportok, például a romák, a legveszélyeztetettebb helyzetben vannak,
- B. mivel azon tagországokban, amelyekben ipari ágazatok dőltek össze, térségek tolódtak ki a fejlődés lehetséges sodrából, és így a szegénység gyors eszkalációja következtében először különösen sok roma került a társadalom szélére; mivel a Parlament tudomásul veszi és ismét megerősíti, hogy ebben a folyamatban a romák nemzeti állampolgársága és uniós állampolgársága leértékelődött, és hogy a bővítésből származó előnyökből a romák nem részesültek megfelelően, és ez a többféle módon bekövetkező marginalizálódásuk elmélyülését okozta, fokozva ezáltal az őket fenyegető többszörös diszkrimináció veszélyét,
- C. mivel a romák esélyegyenlőségéért indított stratégiai politikai offenzívának rendkívül összetett társadalmi helyzet ellen kell küzdenie, hiszen a romák, Európa legnagyobb etnikai kisebbsége más csoportok hátrányaiban is osztozik, és mivel e küzdelem a romákra vonatkozó átfogó stratégiával és a szakpolitikák sorozatára kiterjesztett, összehangolt eszközrendszerrel és finanszírozással segíthető elő a leghatékonyabban,

(1) HL C 27., 2009.2.3., 88. o.

2009. március 11., szerda

- D. mivel az utazók csoportja sajátos etnikai jelenség, amit indokolt lenne külön jelentésben tárgyalni, mind emberi jogi, mind szociális és munkaerő-piaci szempontból,
- E. mivel a roma népesség társadalmi integrációjának folyamata nem egy-, hanem többoldalú, és szükséges a romák aktív bevonása a döntéshozatali folyamatba a társadalmi integrációs politikák kidolgozása során,
- F. mivel a roma közösségek életkörülményei, egészségi állapota és iskolázottsági szintje determinálják a szociális és munkaerő-piaci helyzetüket, továbbá a többségi társadalmakból való kirekesztésüknek és a rasszizmusnak is gyakran ürügye, és mivel mindez gátolja az életminőség javítását, akadályozva ezzel legalapvetőbb emberi és polgári jogaik gyakorlását is,
- G. mivel az elmaradott közlekedési infrastruktúra, a közigazgatási szervek és szolgáltatások hiánya, különös tekintettel a magas színvonalú oktatási intézményekre és egészségügyre, valamint a vállalkozások delokalizációja arra készíti a fiatalokat, hogy gazdasági okokból költözzenek el az otthonukból, ezáltal súlyosbítva a regionális egyenlőtlenségeket és a gettósodást,
- H. mivel kiemelkedő fontosságú a lisszaboni folyamat második szakaszának lezárása előtt a romák szociális helyzetének és foglalkoztatási esélyeinek értékelése és a további teendők meghatározása,
- I. elismerve a strukturális alapok és a Kohéziós Alap jelentőségét az integráció előmozdításában, és megjegyezve, hogy a társadalmi problémák orvoslása – komplexitásuk miatt – kizárólag a strukturális alapokra és a Kohéziós Alapra jellemző projekt-rendszer keretében nem képzelhető el,
- J. hangsúlyozva, hogy a korábbi jó gyakorlatok megismerése feltétlenül fontos, ugyanakkor szem előtt tartva, hogy érvényességük időben és térben korlátozott,
- K. mivel a roma közösségek jelenleg gyakran inkább egy helyben maradnak, minthogy jobb munkalehetőségekkel bíró területekre költözzenek,

Romák a munkaerőpiacon: hozzáférés vagy kizorítás?

1. úgy ítéli meg, hogy szükség van az összehangolt megközelítésre a roma közösségek munka- és megélhetési feltételeinek javítása érdekében, amely megközelítés három célt tűz ki:

- a romák gazdasági lehetőségeinek bővítése;
- emberi erőforrások kiépítése; és
- a társadalmi tőke és a közösségépítés erősítése;

2. rámutat, hogy a romákat célzó politikák számos esetben nem javítottak a helyzetükön; kéri, hogy a roma közösség vezetői a romákat különösen érintő valamennyi uniós és tagállami intézkedésben döntéshozóként vegyenek részt annak érdekében, hogy elismertethessék szervezési képességüket és illetékességüket;

3. megállapítja, hogy a roma gyermekeknek a szolgáltatásokhoz való egyenlőtlen hozzáférése és társadalmi-gazdasági hátrányaik a korai fejlesztést és a minőségi oktatást számukra gyakorlatilag elérhetetlenné teszi; megállapítja, hogy e hátrányok pedig hátrányosan érintik érzelmi, társadalmi, testi és személyiségfejlődésüket, illetve későbbi esélyeiket a munkaerőpiacon, és ennélfogva a többségi társadalomba való beilleszkedésüket;

2009. március 11., szerda

4. megállapítja, hogy az oktatási rendszerek szelektívek, és hogy a tagországok szegregáció leküzdésére szolgáló erőfeszítései ellenére a látszólag a szegregáció leküzdésére szolgáló számos és különböző rendszerek gyakran a társadalmi csoportok közötti egyenlőtlenségek konzerválására szolgálnak, és rendkívül hátrányosan érintik a szegényeket, különösen a romákat, akik lefelé tartó spirálba kerülnek; hangsúlyozza ezért a célirányos oktatási politikák szükségességét, amelyek foglalkoznak a roma családokkal, és ösztönzik az aktív részvételt;
5. hangsúlyozza, hogy bár a roma fiatalok aránya egyes tagállamokban a közép- és felsőoktatásban is növekedett, képzettségük továbbra is messze elmarad az európai uniós átlagtól; rámutat egyrészt a munkaerőhiányra, másrészt a romák alacsony képzettsége miatti alacsony foglalkoztatási szintjére; ezért kéri, hogy a tagállamok és az EU prioritásként kezeljék a romák támogatását, hogy emelhessék képzettségi szintjüket; felhívja a figyelmet, hogy formális végzettség híján a gyakorlati ismeretek elismerési rendszerének kidolgozásával is javítható a romák munkaerő-piaci helyzete;
6. sürgeti a tagállamokat annak biztosítására, hogy a roma nők és lányok a többiekkel egyenlő feltételekkel juthassanak jó minőségű oktatáshoz, és vezessenek be ösztönzőket (például szakmai fejlődési lehetőségeket) annak érdekében, hogy a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetben lévő területekre és különösen a nagy arányú roma lakossággal rendelkező vidéki településekre magas színvonalat képviselő tanárokat vonzzanak;
7. felhívja a tagállamokat, hogy javítsák a roma nők szakképzéshez való hozzáférést, a szakképzést pedig igazítsák a helyi munkaerőpiac elvárásaihoz annak érdekében, hogy a roma nők piacépes készségeket sajátíthassanak el;
8. megállapítja, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkező roma személyek túlnyomó többsége egyetemi tanulmányai befejezése után nem tér vissza a közösségébe, adott esetben megtagadja származását vagy a közössége nem fogadja már vissza őt;
9. javasolja egy olyan átfogó programcsomag kidolgozását, amely elősegíti és motiválja a felsőfokú végzettséggel rendelkező roma személyek közösségükbe való visszatérését és a közösségük keretében és érdekében végzett munkát;
10. úgy ítéli meg, hogy a roma polgárok egyes tagállamokban sajátos módon befolyásolják a demográfiai korfát; megjegyzi, hogy a népességben a roma gyermekek aránya magas, ugyanakkor a születéskor várható élettartamuk akár 10 évvel is kevesebb, mint a többségi népességhez tartozóké;
11. úgy ítéli meg, hogy a tagállamok ugyan jelentős uniós és tagállami forrásokat használtak a tartós munkanélküliek támogatására, de uniós szinten még nem találtak következetes megoldást: a tagállamok a helyzetet nagyon különböző módon és nagyon különböző mértékben kezelik, valamint nem nyújtottak lehetőségeket a munkaerőpiacra való tartós visszatéréshez, az intézkedéseik, például az állami közmunka programok, pedig tovább súlyosbították a romák megbélyegzését; ezért kéri, hogy mind az EU, mind a tagállamok alakítsák politikájukat olyan integrált megközelítéssé, amely a romák ínséges helyzetének összes szempontjára kiterjed;
12. felhívja a tagállamokat, hogy igazítsák szakképzési programjaikat a munkaerőpiac helyi igényeihez, illetve ösztönözzék a szakképzetlen (többek között roma) munkavállalókat foglalkoztató munkaadókat, hogy biztosítsanak számukra képzést és azt, hogy a munkahelyen szerezhessenek gyakorlati tapasztalatokat;
13. felhívja a tagállamokat és helyhatóságokat, hogy készítsenek nemek szerinti bontásban éves értékeléseket a hosszú távú (többek között a romákat érintő) munkanélküliség arányairól azok körében, akik munkaerő-piaci képzésben vettek részt, és a tapasztalatok alapján dolgozzanak ki új módszereket és kezdeményezzenek a helyi képességekhez és gazdasági igényekhez igazított új képzési programokat;
14. felhívja a tagállamokat, hogy használjanak uniós forrásokat a hagyományos roma tevékenységek megőrzésére és védelmére;

2009. március 11., szerda

15. támogatja a Bizottság azon álláspontját, amely szerint a roma felnőttek a halmozottan hátrányos helyzetük miatt alulreprezentáltak a foglalkoztatott népességben és az élethosszig tartó tanulásban, gyakran nincsen hozzáférésük az információs és kommunikációs technológiákhoz, ugyanakkor felülreprezentáltak a tartós munkanélküliségben, és az alacsony presztízsű munkákban, és ez hozza létre a munkaerő-piaci reintegrációjuk legnagyobb akadályát; felhív ezért a 2000/78/EK irányelv hatékony végrehajtására, amely megtiltja a munkavállalás és a foglalkoztatás körében a valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, koron vagy nemi irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést;
16. fontosnak ítéli a speciális közösségi lépések biztosítását a romák szakképzési programokban való részvételének előmozdítására;
17. felhívja a tagországok figyelmét, hogy ez a társadalmi dichotómia a legális gazdaságból az informális gazdaságba tolhatja át a munkát kereső romák jelentős részét; és hogy ezen munkavállalók visszasegítése a munkavállalói és társadalombiztosítási jogokkal járó jogszerű foglalkoztatásba európai uniós és tagállami szintű összehangolt erőfeszítést igényel;
18. úgy ítéli meg, hogy lépéseket kell tenni – többek között a méltó lakhatás biztosítására akár eseti intézkedésekkel – a befogadó szociális és gazdaságpolitika előmozdítása érdekében;
19. nyomatékosan utal arra, hogy a szakképzetlen, tanulatlan munkaerő mobilitásának támogatása fokozhatja az azon roma nőekkel szembeni hátrányos megkülönböztetést, akik már különösképp ki vannak téve a többszörös hátrányos megkülönböztetésnek, és gátolhatja további előrehajlásukat a munkaerőpiacon;
20. felhívja a tagállamok kormányait, hogy javítsák a roma nők gazdasági függetlenségét azáltal, hogy elősegítik az önfoglalkoztatásra való akadálytalan áttérést és a kis- és középvállalkozások beindítására vonatkozó intézkedéseket, a mikrohitelhez való hozzáférést, valamint hogy élénkítik a településen belüli szolgáltatási ágazatot a roma nők ismereteinek és szakértelmének bővítése érdekében;
21. felhívja a tagállamok kormányait, hogy többek között adóügyi kedvezmények révén dolgozzanak ki ösztönző rendszert a roma nőket foglalkoztató vállalkozások számára;
22. megítélése szerint figyelembe kell venni, hogy a romatelepek felszámolása az Európai Regionális Fejlesztési Alap jelenlegi szabályozása értelmében gyakorlatilag nehezen érhető el uniós források felhasználásával, hiszen a lakhatással összefüggő költségek finanszírozhatósága a 2004 után csatlakozott tagországok esetén a település lélekszámra vonatkozó alsó határ meghúzásával éppen a legrosszabb körülmények között, a legkisebb településeken őket nem éri el;
23. hangsúlyozza azt a tényt, hogy a romák szociális és gazdasági problémáinak megoldása átfogó megközelítést, illetve hosszú távú, összehangolt megoldást igényel, beleértve a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre és a munkaerőpiacra vonatkozó politikákat; ezért javasolja a Bizottságnak és a tagállamoknak, hogy a romák helyzetének javítására irányuló intézkedéseket a regionális fejlesztés és társadalmi befogadás támogatására kidolgozott intézkedések elválaszthatatlan részeként vegyék fontolóra;
24. úgy ítéli meg, hogy a tagállamoknak ki kell használniuk a Strukturális Alapokra és a Kohéziós Alapra vonatkozó szabályrendszer megújítását, amely nagyobb teret enged a komplex programoknak a különböző alapok közötti 10 %-os átjárhatóság biztosításával;
25. megjegyzi, hogy megszületett az életkoron, fogyatékoságon, szexuális irányultságon, valláson vagy meggyőződésen alapuló, nem a foglalkoztatás során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni harcról szóló új átfogó irányelvre irányuló javaslat, és felhív a 2000/43/EK irányelv hatékony végrehajtására; úgy ítéli meg, hogy a szociális menetrend szellemében a Bizottságnak célzott feladatokat kell megjelölnie és kiegyensúlyozott programokat kell kidolgoznia a romákat sújtó diszkrimináció, stigmatizációs hajlam és a roma közösségek kriminalizálásának megszüntetésére;
26. hangsúlyozza, hogy a romák társadalmi befogadása és munkaerőpiachoz való hozzáférése támogatásának alapvető feltétele, hogy a romák egyenlő társadalmi és politikai jogokat kapjanak; e tekintetben felhívja a tagállamokat és tagjelölt országokat, hogy dolgozzanak ki a romák választásokon szavazóként és jelöltként való részvételét minden szinten erősítő stratégiát;

2009. március 11., szerda

27. elismeri a mikrohitel fontosságát, amelyeket számos szempontból ajánlanak a Bizottság megújított szociális menetrendről szóló közleményében és az EGSZB véleményében, és amelyek elindíthatják a legszegényebbeket a személyes felelősség, a vállalkozói készségek és kreativitásuk kifejlesztése útján, beleértve az önálló vállalkozás költsége saját részének fedezésére irányuló hitelnyújtást;
28. támogatja az uniós intézmények azon javaslatát, hogy – az egyenlő bánásmód elvére alapozva – a közszolgáltatásban növelni kell a roma dolgozók számát; felhívja azonban a figyelmet, hogy ehhez az ösztönző kormányzati személyzeti és munkaerő-képzési politika mellett a közvélemény fogadókészségének javítása érdekében nyújtott tevékeny támogatás és különleges erőfeszítések is szükségesek;
29. hangsúlyozza, hogy többek között a szociális piac, az egészségügy, a háztartási segítségnyújtás, a vendéglátóipar, a gyermekgondozást támogató szolgáltatások nyújtása új munkahelyeket teremthet a munkanélküli romák, elsősorban a nők számára; megerősíti azonban, hogy a szociális piac állandó kapcsolatot követel a szolgáltatás használója és szolgáltatója között, ezért a romák e területeken történő foglalkoztatásának növekedése csak a társadalmi elfogadás összefüggésében lehetséges, de a foglalkoztatás maga is előmozdítja a társadalmi elfogadást;
30. felhívja a tagállamokat, hogy tegyék meg a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy a médiában és a kommunikációs technológia valamennyi formájában megszüntessék a romaellenes gyűlöletet, illetve a romák elleni megkülönböztetésre és erőszakra való felbujtást, és sürgeti a tömegtájékoztatást, hogy alakítson ki helyes gyakorlatokat azért, hogy a médiában dolgozók aránya tükrözze a társadalom egészének összetételét;
31. megállapítja, hogy a roma nők gyakran az informális gazdaságban tevékenykednek, és foglalkoztatottságuk nagyon alacsony, és úgy véli, hogy a többszörös diszkrimináció, a nagyarányú munkanélküliség és szegénység leküzdéséhez célzott politikáknak kell a roma nők munkaerőpiachoz való tényleges hozzáférése érdekében összpontosítani, ez az előfeltétele annak, hogy javuljon a társadalomban és a családban elfoglalt státuszuk;
32. úgy ítéli meg, hogy a roma nők foglalkoztatását a szociális támogatási rendszerek foglalkoztatásbarát működtetésével, megfelelő képzési és szakosodási lehetőségekkel is segíteni kell, hogy hosszú távon felkészítsék őket a megélhetést biztosító munkára, és lehetővé tegye ezek által a családi élet és a munka összeegyeztetését; felhívja a tagállamokat, hogy fogadjanak el olyan intézkedéseket, amelyek által növelik a roma gyermekek számára kínált gyermekgondozási lehetőségeket, még akkor is, ha az anya további gyermekével otthon van;
33. hangsúlyozza, hogy a jobb lakásépítési és egészségügyi szolgáltatások javítják a roma nők munkaerőpiachoz való hozzáférést, és nagyobb lehetőséget teremtenek számukra arra, hogy hosszabb ideig tudjanak állásukban megmaradni.
34. felhívja a figyelmet arra, hogy a szociális és foglalkoztatási politikáknak hozzá kell járulniuk a polgárok lehetőségeihez és szükségleteihez, és nagyobb lehetőségeket kell teremteniük a meglévő munkaerő-tartalék, például az idősek, a fogyatékkal élők és az alacsony iskolázottságú szegények, többek között a romák számára;
35. rámutat arra, hogy fel kell ismerni a roma nőket sújtó többszörös megkülönböztetést, és ennek tudatában kell felépíteni azokat a részpolitikákat, amelyeknek kettős, hosszú távú jótékony hatása lehet a roma nőkre és családtagjaikra, különösen a gyermekekre;
36. fellép az ellen a vélemény ellen, amely a tartós munkanélküliek (köztük sok roma) munkához juttatását segítő támogatásokat, akár a munkaadók, akár a munkavállalók kapják, a versenysemlegességet sértő eszköznek tekinti, hiszen a romák reintegrációja olyan társadalompolitikai cél, amelynek érdekében a támogatott piaci pozíciók megteremtését is vállalni kell; úgy véli, hogy a roma munkavállalók reintegrálása érdekében munkahelyeket támogatni a munkaerőpiacon előnyösebb a hosszú távú munkanélküliség támogatásánál;
37. elismeri, hogy néhány hagyományosan roma foglalkozás – például az iparművészet – segíthet a közösség különleges ismertetőjegyeinek megőrzésében, illetve pénzügyi helyzetének és társadalmi beilleszkedésének javításában, ezért úgy véli, hogy kívánatos néhány konkrét szakmai tevékenység támogatása;

2009. március 11., szerda

Küzdelem a megélhetésért a társadalom szélén

38. megállapítja, hogy az Európai Unión belüli kultúrkörben a romákat erős családkép jellemzi; a roma családokról a közvéleményben a hagyományos nemi szerepek erőteljes megléte, a nagy gyerekszám, a több generáció együttélése, a rokonok egymáshoz közeli letelepedése és a viszonyok kiterjedt ápolásának képe él; ezért úgy ítéli meg, hogy a roma családoknak nyújtott uniós és tagállami programok során építeni kell ezen természetes támogatási háló erősségeire;

39. hangsúlyozza a romák különleges kulturális jellemzői megőrzésének jelentőségét annak érdekében, hogy megvédhessék saját identitásukat és csökkentse az e kisebbséggel szembeni előítéleteket, ezért szükségesnek véli, hogy a tagállamok és a Bizottság tevékenyebb szerepet töltsön be a roma kisebbség szellemi életének támogatásában;

40. osztja az EGSZB véleményét, miszerint a roma nők alacsony szerepet töltenek be a család hierarchiájában, korán házasodnak, gyakran családi erőszak, illetve prostitúció és emberkereskedelem áldozatai;

41. ezért úgy ítéli meg, hogy a romákra irányuló uniós és tagállami programoknak a hagyományos hierarchiákból való egyéni kitérést és a roma közösségek tagjainak – különösen a nőknek – társadalmi és gazdasági függetlenségét kell célozniuk;

42. rámutat arra, hogy a roma gyermekek korai iskolaelhagyása káros hatással van képzettségükre, társadalmi beilleszkedésükre és munkaerő-piaci lehetőségeikre, illetve a roma nők esetében fizikai és lelki egészségükre, továbbá a nők korai iskolaelhagyása befolyásolja gyermekeik egészségi állapotát és iskoláztatását is, ami megvalósítja társadalmi kirekesztődésüket; ezért hangsúlyozza azon szolgáltatások fontosságát, amelyek felhívják a figyelmet a roma nőknek nyújtott tájékoztatásra;

43. sürgeti a tagállamokat annak biztosítására, hogy a meglévő és a jövőbeni jogi keretekbe foglaljanak be rendelkezéseket a roma nők által elszendvedett, számos formát öltő megkülönböztetett megelőzésére és kezelésére annak érdekében, hogy társadalmi-gazdasági helyzetük javuljon, és biztosítsák számukra a jó minőségű egészségügyi ellátáshoz, a gyermekgondozáshoz és oktatáshoz mint a foglalkoztatás előfeltételeihez való hozzáférést;

44. megítélése szerint a beilleszkedés folyamatát korai életszakaszban kell elindítani annak érdekében, hogy hatékonyan lehessen alternatívát nyújtani a szegénységgel és a társadalmi kirekesztődéssel szemben; úgy ítéli meg ezért, hogy biztosítani kell a gyermekek és családok számára nyújtott szociális és oktatási szolgáltatások területi és személyes igényekhez igazodó intézményi keretét, egyenlő hozzáférést garantálva a jó minőségű szolgáltatásokhoz; ezért kéri a Bizottságot, hogy kiemelten támogassa a roma gyermekek korai integrációját célzó programokat mindazon országokban, ahol az Európai Unió forrásai, mint például az előcsatlakozási támogatási eszköz (IPA), a strukturális alapok és a Kohéziós Alap elérhetőek;

45. megállapítja, hogy a roma gyermekek felülreprezentáltak a speciális iskolákban és magas arányban indokolatlanul kerülnek oda, leggyakrabban a szegénységből vagy diszkriminatív eljárásból fakadóan; felhívja a figyelmet arra, hogy a jogtalanul fogyatékosnak jegyzett gyermekek arra való kötelezése arra, hogy speciális iskolát látogassanak, nem csak megkülönböztető eljárás, de súlyosan sérti a minőségi oktatáshoz való alapvető jogukat, továbbtanulási nehézségeket, nehéz munkaerő-piaci elhelyezkedést és magasabb inaktív-tást eredményez, egyúttal nagyobb költségvetési terheléssel jár;

46. osztja az EGSZB véleményében foglalt javaslatot, hogy a kisgyermekek fejlődéséhez is a teljes családra irányított, komplex segítségi formákat kell szorgalmazni, amelyek a család igényeihez igazodóan, személyre szabottan nyújtanak praktikus segítséget, mint például a „biztos kezdet”(sure start) program;

47. osztja az EGSZB véleményét, miszerint a roma közösség, demográfiai sajátosságai miatt, aszimmetrikusan részesül a szociális juttatásokból; hangsúlyozza, hogy a szociális juttatások az egyéni élethelyzetből, a gyermekvállalásból, valamint a társadalmilag hasznos többlet vállalásából adódó terheket, illetve deficiteket kívánja ellensúlyozni;

2009. március 11., szerda

48. osztja az EGSZB véleményében foglalt ajánlást, miszerint a hivatalos munkaerő-piaci részvétel ösztönzése érdekében kiegészítő támogatást kell nyújtani az újra elhelyezkedőknek; hangsúlyozza, hogy mind a munkavállalót, mind a munkaadót érdekeltté kell tenni a bejelentett munkában;

49. hangsúlyozza, hogy a romák kirekesztődésben leélt aktív életszakasza megnehezíti az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket, és ez a felelős időskori helyzetükért; a fiatal korban kezdett munka, a gyakori munkanélküliség, a munkavédelem hiánya, a feketegazdaság területén végzett láthatatlan munka, ami gyakran fizikailag megterhelő, szolgálati időt viszont nem biztosít, megakadályozza őket abban, hogy megfelelő nyugdíjban részesüljenek, és méltósággal éljenek idős korukban;

50. javasolja a Bizottságnak, hogy kezdeményezze az Európai Unió legnagyobb kisebbségének társadalmi, gazdasági és kulturális beilleszkedését leghatékonyabban támogató módszerek kijelölését, és hangsúlyozza a Bizottság és a tagállamok közötti együttműködés szükségességét annak érdekében, hogy a romák bonyolult, nemzeteken átnyúló problémáinak megoldására konkrét intézkedéseket lehessen tenni;

Következtetések

51. úgy ítéli meg, hogy a roma nyelv és kultúra megőrzése közösségi érték; ugyanakkor az állam nélküli „európai nemzet” gondolatát nem támogatja, mert ez a tagországi felelősséget szüntetné meg és kérdésessé tenné az integráció lehetőségét;

52. felhívja a tagállamok figyelmét arra a veszélyre, hogy a roma közösségekkel kapcsolatos túlzó intézkedések elfogadása e kisebbség már így is drámai helyzetének romlásához vezethet, és veszélyeztetheti beilleszkedési esélyeiket;

53. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy működjenek együtt nem kormányzati szervezetekkel, roma közösségekkel és vezetőkkel annak érdekében, hogy közösen elfogadható tervet dolgozzanak ki a romák társadalmi befogadásának szoros partnerségben való végrehajtására;

54. felhívja a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki és hajtsanak végre a romákkal szemben alkalmazott sztereotípiák ellen valamennyi szinten fellépő programokat, amelyeket a strukturális alapokból és a Kohéziós Alapból – illetve az olyan különleges programokból, mint a Progress vagy a 2008-as kultúrák közötti párbeszéd európai éve és a jövőbeni 2010-es szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve – lehet támogatni;

55. megjegyzi, hogy míg a romák társadalmi és gazdasági helyzetének javulása jelentős szempont volt a bővítési folyamatban, ennek ellenére előrelépés csak korlátozott mértékben történt; felhívja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy vizsgálják felül a korábbi és a jelenlegi programokat és kezdeményezéseket és értékeljék az eredményeiket; úgy ítéli meg, hogy az Unió feladata a társadalmi befogadás eszközeinek jobb és szorosabb koordinációja; ennek kell segítenie a szegénység leküzdését, a romák hozzáférését a jobb és tartósabb foglalkoztatáshoz, egyengetnie a társadalmi befogadás és a szociális védelmi rendszerek hatékonyabbá tételére irányuló erőfeszítések útját, eszközévé kell válnia a politikai tapasztalatok elemzésének és a kölcsönös megismerésnek, és létre kell hoznia a legjobb gyakorlatok következetes elemzésének rendszerét;

56. felhívja a Bizottságot, hogy minden szektorális politikájában célzottan értékelje a célok és eszközök hatását a romákra, amellet, hogy átfogó politikai stratégiát dolgoz ki és az összehangoltság magas szintjét valósítja meg; felhívja a Bizottságot, hogy az integrált iránymutatások, valamint a társadalmi befogadás nyitott koordinációs módszer jelentéseiben kérje, hogy a tagországok térjenek ki a romák helyzetének változására; kéri a Bizottságot, hogy kövesse nyomon a diszkrimináció mértékét, rendszeresen értékelje a romák helyzetét az oktatás, a foglalkoztatás, a szociális, egészségügyi és lakáshelyzet terén a tagállamokban és a tagjelölt országokban bekövetkezett változásokkal összefüggésben;

57. felhívja a Bizottságot, hogy kérje fel a tagállamokat egyértelmű foglalkoztatási politikák mielőbbi elfogadására a hátrányos helyzetű csoportok – köztük a munkaképes roma lakosság – tekintetében, a fokozatos munkaerő-piaci beilleszkedésüket megkönnyítő támogató intézkedésekkel együtt, amelyek elhárítják a társadalombiztosítási rendszer által létrehozott függőség hatásait;

2009. március 11., szerda

58. felhívja a Bizottságot, hogy működjön együtt a különböző nemzetközi szervezetekkel és támogassa a roma szakértők hálózatának létrehozását, amely kutatás, elemzés, bizonyítékok gyűjtése és javaslatvezetek kidolgozása révén tudományos adatokat és támogatást nyújtana a romák integrációjával összefüggő kérdések elemzéséhez, a teendők meghatározásához, az általuk elkészített átfogó jelentések alapján a roma tematika megfelelő súlyú megjelenítéséhez, valamint legalább kétévenként egyszer készüljön átfogó uniós értékelés;

59. bírálja az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló 1995. évi Keretegyezményét még nem ratifikáló országokat; felhívja e tagállamokat, hogy sürgősen ratifikálják az egyezményt; felhívja a Keretegyezmény értelmében a romák nemzeti kisebbségként való elismerésére hatást gyakoroló korlátozó nyilatkozatokat tevő tagállamokat, hogy vonják vissza e nyilatkozataikat;

60. javasolja, hogy a tagállamok

a) hozzanak létre a romák képviselőinek részvételével működő, uniós szintű szakértői csoportot, amely koordinálja a tagállamok romákkal kapcsolatos stratégiáját és a stratégia előmozdítására szolgáló uniós pénzeszközök felhasználását;

b) hozzanak létre partnerségeket a romák érdekeit képviselő különböző szervezetek és a tagállamok megfelelő intézményei között; és

c) dolgozzanak ki olyan eszközöket, mint a kedvezményes hitelnyújtás vagy az állami támogatások, valamint, hogy a mezőgazdasági támogatások koncepciójában tekintsék fontos célnak, hogy a roma állampolgárok olyan körülményeket érjenek el, amelyek megélhetést biztosítanak számukra a mezőgazdaságból; ily módon a mezőgazdasági bérmunka keresése mellett vagy helyett nyitottak lennének a mezőgazdasági munka innovatív formái – többek között a szociális szövetkezetek – iránti törekvések gondolatára, indokolva ezáltal a szükséges erőforrások biztosítását;

61. úgy ítéli meg, hogy a célzott csoportok (településeken vagy településrészekben) egyes tagországokban jól megközelíthetők a „halmazott hátrányokon” alapuló meghatározással, de a kisebb egységeket, például a családot és az egyént e kategórián keresztül nehéz elérni;

62. úgy ítéli meg ugyanakkor, hogy az adatvédelmi és emberi jogvédő szabályok tiszteletben tartásával, az emberi méltóságot sértő módszerek kizárásával meg kell teremteni az önkéntes és anonim adatgyűjtés, és összehasonlító adatbázis megteremtésének jogi feltételeit; a Bizottságnak lépéseket kell tennie a szükséges jogszabályi változások megteremtésére;

63. felhívja a Bizottságot, hogy könnyítse meg a romákra irányuló, többek között a lakhatást, az oktatást, munkavállalást célzó programok független szerv elemzése alapján összeállított legjobb gyakorlatait tartalmazó csomag kidolgozását, ellenőrzését és megerősítését;

64. úgy ítéli meg, hogy az adatbázis megteremtése nem alternatívája, hanem feltétele egy olyan mérési és értékelési rendszernek, amely a legjobb tapasztalatok cseréjének és a források felhasználásának hatását mérlegelni tudja; véleménye szerint ehhez az élet minden területére kiterjedő, mindenki által használható indikátorrendszer szükséges, amely a programokhoz kapcsolódó ki- és bemeneti indikátorok mellett a társadalmi szintű eredmény- és hatásindikátorok használatát is a finanszírozás feltételének tekinti; ezért javasolja, hogy a Bizottság rögzítse ezt az indikátorrendszert a strukturális alapokról szóló keretrendeletben és a más típusú állami támogatásokról szóló rendeletekben;

65. javasolja a Bizottságnak, hogy következetesebb és egységes elvárást támasszon mindazon uniós forrásokból finanszírozott fejlesztési programokkal szemben, amelyekről számon kérhető a romák társadalmi szintű kizáródásának megakadályozása vagy visszafordítása; úgy ítéli meg, hogy a strukturális alapokból és a Kohéziós Alapból finanszírozott valamennyi fejlesztést a tagállami és uniós szervek vizsgálják meg abból a szempontból, hogy a program milyen hatást gyakorol a romák társadalmi integrációjára; javasolja továbbá, hogy minden program esetében a kiválasztási szakaszban elsőbbséget kell biztosítani azoknak a fejlesztéseknek, amelyeknek célja a különösen hátrányos helyzetű településeken élő, valamint a szegény és munkanélküli romák helyzetének javítása;

2009. március 11., szerda

66. felhívja a Bizottságot, hogy minden egyes tagállammal együttműködve fejlesszen ki és hajtson végre a nyilvánosságot és a roma embereket megszólító széleskörű tájékoztató kampányt a tagállamoknak romák életkörülményeinek javítására és annak folyamatos végrehajtására irányuló programjairól;
67. felhívja a Bizottságot, hogy folyamatosan ellenőrizze az intézkedéseket és tevékenységeket, illetve azoknak a romák munkaerő-piaci helyzetére gyakorolt hatását;
68. ösztönzi, hogy az uniós döntésű források felhasználásában legyenek olyan célzott programok, amelyek a területen tapasztalattal rendelkező szervezetek támogatást és tanácsot nyújtó szakembereit is bevonják és a romák művelődési, képzettségi hátrányait hivatottak ellensúlyozni; úgy ítéli meg, hogy a tagországok, az uniós és saját költségvetési forrásaik elosztása során a korai fejlesztésen és a közoktatáson kívüli támogatások odaítélésekor is legyenek tekintettel arra, hogy a támogatást kérő önkormányzat, szervezet stb. eleget tett-e a szegregáció felszámolásával kapcsolatos kötelezettségének;
69. felhívja a Bizottságot, hogy ösztönözze a nemzeti hatóságokat a roma nyomornegyedek jelenlegi lakóit kilakoltató megkülönböztető gyakorlat alkalmazásának megszüntetésére és ehelyett inkább konkrét lakhatási projektek kidolgozására serkentse többek között a Bizottság, a Világbank és a romákkal foglalkozó nem kormányzati szervezetek technikai szakértelme és felügyelete révén nyújtott támogatás segítségével; úgy véli, hogy a vidéki területeken élő romák lakhatási problémáinak rendezését prioritásként kell kezelni, amelynek különös figyelmet kell szentelni és megvalósításáért cselekedni kell;
70. felhívja a Bizottságot, hogy a civil szervezetek mellett fordítson különös figyelmet a romák önszervező és integrációs politikát támogató erejére, támogassa a közösségek fejlődését és fejlesztését kiemelt projektekkel, amelyek erősítik a romák részvételét a döntéshozatali folyamatban, felelősségüket a velük együtt meghozott döntésekért.
71. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy a romákkal foglalkozó nem kormányzati szervezetekkel együttműködve vizsgálják meg a meglévő politikákat és programokat annak érdekében, hogy levonhassák a múltbeli sikertelen projektek tanulságait;
72. felhívja a Bizottságot, hogy uniós, nemzeti és helyi szinten is támogassa a romákkal foglalkozó nem kormányzati szervezeteket a romákat érintő politikák és programok végrehajtásának felügyelete, illetve a demokráciáról és az emberi jogokról szóló közösségi oktatás érdekében;
73. javasolja, hogy a Bizottság és a tagállamok hozzanak létre egy egész EU-ra kiterjedő fórumot, melynek keretében a romákat és érdekeiket képviselő társadalmi mozgalmak, szakszervezetek és nem kormányzati szervezetek állandó jelleggel konzultálhatnak egymással annak érdekében, hogy útmutatásokat dolgozzanak ki, és megvalósítsák a legjobb gyakorlatok cseréjét az uniós szintű összehangolt megközelítés előmozdítása érdekében;
74. felhívja a tagállamokat, hogy tevékenyebben ösztönözzék a munkahelyek roma közösségek élőhelyéhez való áthelyezését, valamint a romákat arra, hogy a munkahelyek közelébe költözzenek;
75. emlékezteti a tagállamokat és a Bizottságot arra, hogy bár a társadalmi jólét kulcsszerepet játszik a romákhoz hasonló hátrányos helyzetű közösségek támogatásában és megerősítésében, az önszervezés előmozdítása is egyaránt fontos; úgy ítéli meg, hogy a szabadság kultúrája, és nem a függőség, a hosszú távú cél;
76. úgy ítéli meg, hogy sokkal fontosabb prioritásként kell kezelni a helyi foglalkoztatást, a vállalkozások és a helyi kisiparosok ösztönzését, illetve a munkák ellátásához szükséges alapvető készségek elsajátítását, annak érdekében, hogy nagyobb vagyoni és magasabb önértékelés alakulhasson ki;

*

* *

77. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok és a tagjelölt országok kormányainak és parlamentjeinek.